

K NARŮSTÁNÍ ÚSILÍ ZA BOJE V HLOUBCE NEPŘÁTELSKÉ OBRANY

V článku rozeberu některé otázky rozvíjení útoku divizí v hloubce nepřátelské obrany. Nejdříve ukáži význam zasazování druhých sledů a záloh pro narůstání úsilí za boje v hloubce nepřátelské obrany a rozeberu možné podmínky pro jejich zasazení. Pak rozeberu úlohu velitelů a štábů při organizaci zasazení druhých sledů a záloh a nakonec objasním hlavní zásady všestranného zabezpečení zasazení druhého sledu divize (pluku) za přesunu, na čáře zasazení a za boje po zasazení.

Význam zasazování druhých sledů a záloh pro narůstání úsilí

Důležitou podmínkou zabezpečení rychlého tempa útoku je včasné, systematické a plánovité narůstání úsilí. Jeho hlavním cílem je znemožnit nepříteli manévrovat volnými silami a prostředky v hloubce jeho obrany a zbavovat ho tak schopnosti klást další odpor našim vojskům. Toho dosahujeme efektivním vedením jaderných a chemických úderů a úderů letectva na nej důležitější objekty nepřítelů, manévrem palbou klasických prostředků ničení a manévrem vojsky, jakož i včasným zasazením druhého sledu (vševojskové zálohy) divize do boje.

Za nejdůležitější objekty v sestavě nepřítelů, které mohou ohrozit dosahování vysokého tempa útoku divize v hloubce nepřátelské obrany, považujeme např. část raketového dělostřelectva oddílu LANCE (HJ), tankovou brigádu (soustředěnou nebo na přesunu), dále to může být sklad speciální munice, velitelské stanoviště motorizované divize, jednotka bitevních vrtulníků, palebná postavení raketometů LARS, uzel odporu motorizovaného praporu a další objekty. V závislosti na situaci nepřítelů, situaci vlastních sil a prostředků, zvláště oddílu vojskových raket divize a raketových prostředků nadřazeného

velitele, je pak účelné ničit jadernými údery prostředky nadřízeného velitele raketový dělostřelecký oddíl LANCE a sklad speciální munice. Jadernými údery divize (popř. letectva) je vhodné ničit jednotky tankové brigády v prostoru rozmístění nebo na přesunu. Dalším jaderným úderem divize můžeme ničit velitelské stanoviště nepřátelské divize a letiště bitevních vrtulníků. Údery letectva (klasickými prostředky ničení) je vhodné ničit nebezpečné pohyblivé cíle např. baterii HONEST JOHN (LANCE) a ustupující jednotky nepřítele v útočných pásmech prvosledových pluků. Dělostřelectvem bude vhodné ničit a umlčovat nepřátelské uzly odporu, bitevní vrtulníky na letištích a ve vykávacích prostorech a dělostřelectvo. K zabezpečování vysokého tempa útoku prvosledových útvarů organizujeme manévr vojsky. K tomu využijeme především praporů prvosledových pluků a jejich zasazovaných druhých sledů, které usměrníme ke zničení ustupujících částí nepřítele, k vyvrácení uzlů jeho odporu a zabezpečení čáry zasazení druhosledového pluku divize. Zasazený pluk druhého sledu (tankový nebo motostřelecký pluk na BVP) je předurčen k rozvíjení útoku do hloubky, k překonání vodních překážek a k ovládnutí důležitých objektů a součinnosti s vrtulníkovým výsadkem z choďu.

Druhý sled divize zasazujeme zpravidla po splnění bližšího úkolu divize k narůstání síly a k rozvíjení úspěchu prvního sledu. Tak tomu bude zejména při útoku divize s použitím jaderných zbraní.

Za útoku bez použití jaderných zbraní, zejména při průlomu předem připravené nepřátelské obrany, bude třeba veškeré úsilí dělostřelectva soustředit na zabezpečení průlomu postavení brigád prvního sledu nepřítele. Druhosledová brigáda nepřítele bude rozmístěna mimo dosah našeho dělostřelectva a oslabit a zdržet ji bude možné zpravidla jen údery letectva. Bojeschopné síly této brigády mohou mít dostatek času k zaujetí obrany na postavení divizních záloh, popř. organizovat protizteč. Zaujme-li tato záloha obranu, bude ji třeba zpravidla znovu prolamovat. Aby se nesnížilo tempo útoku a abychom dosáhli výhodného poměru sil zvláště na směru hlavního úderu divize, bude třeba zasadit druhý sled divize, zpravidla motostřelecký pluk na BVP nebo tankový pluk a to zpravidla ještě před splněním bližšího úkolu divize. Předčasné nebo opožděné zasazení druhého sledu do boje se může projevit velmi nepříznivě na plnění bojového úkolu divize. Někdy může vést i k nesplnění úkolu.

Pod pojmem předčasné zasazení rozumíme zpravidla vyvedení druhého sledu na čáru zasazení za situace, kdy pluky prvního sledu jsou ještě schopny plnit dané bojové úkoly, kdy nepřítel dosud nezasadil své druhé sledy a zálohy nebo když síly a prostředky divize, které jsou určeny k plnění úkolů zabezpečení zasazení druhého sledu, nejsou z různých příčin schopné plnit úkoly zabezpečení.

K opožděnému zasazení druhého sledu divize může dojít za situace, kdy bylo třeba na určitém směru dosáhnout zasazením druhého sledu výrazné převahy v silách a prostředcích nad nepřítelem. K takové situaci může dojít, když na daném směru nepřítel zaujme svým druhým sledem (zálohou) obranu nebo vede protizteč. Kromě toho se bude nepřítel za boje v hloubce své sestavy snažit zabránit včasnému zasazení našich druhých sledů a záloh. Může je napadat jadernými a chemickými údery, údery letectva i palbami dělostřelectva. Včasné zasazení našeho druhého sledu mohou ovlivnit i nepřátelské bitevní vrtulníky, nezničené zbytky nepřítele, popř. jeho průzkumné diverzní skupiny.

V podmínkách bojové činnosti s použitím jaderných zbraní budeme druhý sled divize zasazovat zpravidla do mezer a trhlin v nepřátelské sestavě, k vy-

užití výsledků jaderných úderů vedených na uzly nepřátelského odporu i na další objekty v hloubce nepřátelské obrany.

Druhý sled divize můžeme též zasadit za situace, kdy nepřátelská záloha přisunovaná k vedení protizteče byla oslabena a zdržena jadernými a dalšími údery. Zasazený druhý sled divize pak může dokončit zničení této zálohy nebo její části ve střetném boji.

K obdobné situaci při zasazení druhého sledu může také dojít, jestliže oslabená a zdržená záloha nepřítele neuspěje včas zaujmout obrannou čáru v hloubce. V takovém případě můžeme zasadit náš druhý sled ke zničení nepřátelských sil, které zaujímají obranu. V podobných případech můžeme druhý sled zasazovat i v předbojové sestavě.

Druhý sled divize postupuje při rozvíjení útoku za prvním sledem v praporech prouděch ve vzdálenosti 15–20 km a je připraven k včasnému zasazení do boje. Postupuje skoky v závislosti na tempu útoku prvního sledu divize. Pohyb druhého sledu (vševojskové zálohy) divize řídí náčelník štábu z velitelského stanoviště divize.

Je-li zasazení druhého sledu divize plánováno po splnění bližšího úkolu divize, můžeme (v závislosti na předpokládaném tempu útoku pluku prvního sledu) vycházet z těchto časových a prostorových ukazatelů:

- vzdálenost původního prostoru rozmístění druhosledového tankového pluku na čáru zasazení je 45–50 km;

- vzhledem k nerovnoměrnému postupu prvosledových pluků a požadavku zasadit druhý sled z plánované či neplánované čáry včas; je třeba pluk druhého sledu přibližovat za prvosledovými pluky skoky na vzdálenost 15–20 km tak, aby byl mimo dosah většiny nepřátelského želestřelectva;

- při tempu útoku prvosledových pluků 3–4 km/h, (2–3 km/h) může první skok vykonat zhruba v době, kdy prvosledové pluky splní své bližší úkoly v hloubce kolem 10–15 km od předního okraje nepřátelské obrany. To je za 3–4 (5–6) hodiny od zahájení útoku.

Za těchto pomínek může učinit první skok v délce 15–20 km do prostoru, kde byly původně rozmístěny bojové sestavy prvosledových pluků. V tomto prostoru může využít dříve vybudovaných zařízení k uchování plné bojeschopnosti druhého sledu.

Druhý skok může zakončit v době, kdy prvosledové pluky budou dokončovat splnění svých následujících úkolů, popř. bližšího úkolu divize. Předpokládáme-li hloubku této části bojového úkolu 15–20 km a tempo útoku 4–5 km/h (3–4 km/h), pak bližší úkol divize mohou pluky prvního sledu splnit za další 3–4 (4–5) hodiny.

To je celkem za 6–8 (9–11) hodin od zahájení útoku. Za tohoto předpokladu musí být druhý sled divize v posledním prostoru rozmístění, v pohotovosti k zahájení přesunu na čáru zasazení. Vzdálenost na čáru zasazení z posledního prostoru rozmístění by neměla přesahovat délku 20 km a to z důvodu, aby pochod na čáru zasazení trval co nejkratší dobu.

Pluk druhého sledu divize se může přemísťovat po jedné až dvou pochodových osách. Je-li bojová činnost vedena jen s použitím klasických prostředků ničení, postačí k prvnímu, popř. i k druhému skoku i jedna osa, protože pro přemístění je relativně více času. Pak se může pluk přemísťovat i po praporech. K přesunu na čáru zasazení z posledního prostoru rozmístění je lépe mít dvě pochodové osy. Tím dosáhne rychlejšího přesunu a plynulosti při rozvíňování prvosledových praporů do bojových (předbojových) sestav.

Úloha velitele a štábu při organizaci zasazení druhého sledu divize

Druhý sled (vševojskovou zálohu) zasazujeme do boje na základě zámyslu velitele. Štáb divize (pluku) rozpracuje a vyřeší způsob zasazení (čára zasazení, směry, předpokládaná doba zasazení), bojový úkol a jeho členění, opatření k zabezpečení přesunu, zasazení, boje a součinnost. Tato opatření vyjádříme graficky v rozhodnutí velitele divize a v příslušných plánech použití druhů vojsk a v plánech zabezpečení bojové činnosti. Podle nich stanovíme úkoly vojskům, organizujeme součinnost a upřesňujeme reálné zasazení v průběhu boje.

Pokud jde o volbu způsobu zasazování druhého sledu divize, pak můžeme vycházet z článku 251 Polní řádu ČSLA, který uvádí: „Druhý sled (vševojsková záloha) se zasazuje do boje v mezerách nebo na bocích útvarů prvního sledu.“ K zasazení druhého sledu do mezery vzniklé mezi útvary prvního sledu chcí podotknout, že taková mezera nevznikne v průběhu bojové činnosti samovolně.

Její vytvoření je třeba předem plánovat a podle toho stanovit i směry útoku prvosledových pluků a jejich útočná pásma. Bojovou činnost prvosledových pluků je pak třeba řídit v duchu plánu boje a v závislosti na vývoji situace. Jinak by totiž mohlo dojít k nejméně výhodnému způsobu zasazení druhého sledu, to znamená překročením bojových sestav některého z prvosledových pluků. Tento způsob je krajně nevýhodný, nebezpečný a složitý. Proto se mu snažíme vyhnout.

K použití druhého způsobu zasazení — tj. na bocích útvarů může dojít za situace, kdy mezi útvary prvního sledu nebude dostatečně širokých mezer. Mnohotvárnost dynamických bojových situací si však vynutí zvolit takový způsob zasazení, který je v dané situaci nejvýhodnější, nejrychlejší a nejjednodušší.

Druhý sled (vševojsková záloha) pluku se obvykle zasazuje do boje po splnění bližšího úkolu pluku k narůstání úsilí při ničení nepřátelských divizních záloh. Jestliže se útok pluku nerozvíjí v dostatečně vysokém tempu, nebo jestliže je vyřazen některý z prvosledových praporů, může být druhý sled (VŠZ) pluku zasazen ještě do splnění bližšího úkolu pluku ke zničení brigádních záloh nepřítele.

Podle zkušeností ze cvičení může být druhý sled (VŠZ) pluku zasazen ještě do splnění bližšího úkolu pluku ke zničení brigádních záloh nepřítele.

Podle zkušeností ze cvičení může druhý sled (VŠZ) pluku spotřebovat na přesun a rozvinutí 30—40 minut. Kromě toho spotřebuje velitel praporu 20—30 minut na upřesnění svého rozhodnutí a na stanovení bojových úkolů podřízeným. Z toho vyplývá, že druhý sled pluku (VŠZ) může být zasazen do boje celkem asi za 1 hodinu po obdržení bojového úkolu. Z toho vycházíme při organizaci jeho zasazení.

Velitel tankového pluku může podřídít druhému sledu (VŠZ) část dělostřelectva. Velitel motostřeleckého pluku mu může podřídít i část tanků. Dále určí doplňkové úkoly dělostřelectvu a upřesní úkoly prvosledovým praporům k zabezpečení bojové činnosti druhého sledu. Vycházíme z toho, že všechny tyto úkoly plní velitel pluku ve velmi krátkém čase.

Štáb pluku proto sleduje nepřetržitě průběh bojové činnosti a změny v situaci. Soustřeďuje, vyhodnocuje a hlásí veliteli pluku nové údaje o nepříteli, o situaci a postupu praporů, dělostřelectva a o těch prostředcích, které jsou

určené pro podporu druhého sledu (VŠZ) při jeho zasazení nebo mu budou při zasazení podřízeny. Dále získává štáb pluku údaje o terénu a o charakteru nepřátelské obrany. Jakmile se velitel pluku rozhodne pro zasazení druhého sledu, zabezpečí štáb doručení rozkazů vykonavatelům a činí opatření k zabezpečení zasazení druhého sledu. Za tím účelem stanoví doplňkové úkoly pro průzkum, nařídí uvolnění os přesun na čáru zasazení a prostorů palebných postavení podpůrného — přiděleného dělostřelectva a jejich ženijní zabezpečení, určení palebných úkolů dělostřelectvu, vysunutí prostředků PVO pluku k zabezpečení zasazení druhého sledu, zabezpečení výjezdu velitele pluku a některých náčelníků na pozorovatelnu v prostoru čáry zasazení, prověří opatření OPZHN a další.

O svém rozhodnutí pro zasazení druhého sledu (VŠZ) podává velitel a štáb pluku hlášení veliteli a štábu divize, informuje sousedy a upřesňuje s nimi způsob součinnosti.

Druhý sled (VŠZ) divize je účelné zasazovat do mezer mezi útvary prvního sledu nebo zpoza jejich boků. Je nežádoucí nahuštění a promíchání bojových sestav útvarů prvního a druhého sledu.

K zabezpečení zasazení vysílá štáb divize zavčas k předpokládané čáře zasazení druhého sledu průzkumné skupiny, přisunuje prostředky rádiového radiotechnického a dělostřeleckého průzkumu, organizuje pozorování z vrtulníků, shromažďuje zprávy získané jednotkami a útvary prvního sledu a dává požadavky na vzdušný průzkum v pásmu zasazení druhého sledu. Současně ženijní a chemický náčelník divize organizuje ženijní, radiační a chemický průzkum na osách přesunu a na čarách rozvinutí druhého sledu. Kromě toho štáb divize upřesňuje situaci a stav jednotek druhého sledu a prostředků, které se mu podřizují nebo zabezpečují jeho nasazení.

Na plnění těchto opatření štábu se podílejí téměř všichni náčelníci druhých vojsk a služeb. Na zabezpečení zasazení druhého sledu divize se pak podílejí všechny prvky bojové sestavy divize.

Bojový úkol veliteli druhého sledu upřesní velitel divize podle konkrétních podmínek situace, zpravidla již v době, kdy druhý sled dosáhne posledního prostoru rozmístění. K tomuto účelu si může velitele druhosledového pluku povolat i na velitelské stanoviště divize. Častý bude také případ, kdy velitel divize vyjede k řízení zabezpečení zasazení druhého sledu na představené velitelské stanoviště (pozorovatelnu).

V tomto případě může upřesnit bojový úkol veliteli pluku rádiem v době, kdy pluk ještě přesun na čáru zasazení nezahájil nebo i během přesunu. Nejvýhodnější však je povolat velitele druhosledového pluku na představené velitelské stanoviště (pozorovatelnu) a bojový úkol a způsob součinnosti upřesnit přímo v terénu.

Při upřesňování bojového úkolu druhého sledu velitel divize určuje charakteristiku činnosti nepřítele (jeho možný zámysl); které nepřátelské objekty na směru útoku pluku budou ničit prostředky divize, čáru zasazení do boje (dvěma body, průběh ukáže v terénu) a čas jejího dosažení druhým sledem (pohotovost k zasazení); bližší úkol (tj. jakého nepřítele, v kterém prostoru a do kdy zničit); směr dalšího útoku (a obsah bojové činnosti); posilové prostředky (které, kde a kdy převzít, pokud se tak již nestalo); způsob součinnosti s útvary prvního sledu (se sousedy, popř. s bojovými vrtulníky, s protitankovou zálohou a POZ divize, způsob využití jaderných úderů, úderů letectva a paleb dělostřelectva).

I za boje v taktické hloubce nepřátelské obrany bude třeba také upřesnit rozhraní se sousedními prvosledovými pluky, dále osy (osu) přesunu na čáru zasazení a konečně také velitelské stanoviště pluku na čáře zasazení a osu jeho přemístění za boje.

Všestranné zabezpečení zasazení druhého sledu (zálohy) do boje

Dovést druhý sled (zálohu) na stanovenou čáru zasazení rychle, skrytě, včas a v plné bojové hodnotě, znamená dosáhnout na daném směru převahy v silách a prostředcích nad nepřítelem, dosáhnout tím i taktického překvapení a splnit několik důležitých taktických principů, které mohou vést k urychlení porážky nepřátelského uskupení. To však vyžaduje organizovat všestranné zabezpečení druhého sledu již při přesunu na čáru zasazení, při vlastním zasazení a v průběhu bojové činnosti zasazeného druhého sledu (zálohy).

Zasazení druhého sledu divize je kromě ničení prostředků jaderného napadení a záloh nepřítele nejdůležitějším opatřením, které umožní narůstání úsilí při rozvíjení útoku v hloubce nepřátelské obrany ve vysokém tempu. Je tedy jednou z rozhodujících fází vedení útočného boje divize.

Před zasazením se obvykle pluku druhého sledu podřizuje část dělostřelectva z pluků prvního sledu a některý z oddílů divizní dělostřelecké skupiny. Pluku druhého sledu mohou být přiděleny také ženijní jednotky (z ženijní zálohy divize).

Jestliže se pluk zasazuje do boje z původně plánované čáry, pak velitel pluku do svého původního rozhodnutí vnáší zpravidla jen nepatrné změny (opravy) a podle toho upřesňuje i bojové úkoly podřízeným (které byly stanoveny při organizaci útoku). V tomto případě může zahájit přesun druhého sledu na čáru zasazení zpravidla ihned po obdržení rozkazu (signálu) pro zasazení. Bojové úkoly podřízeným může upřesnit během přesunu. Při náhlých a nepředvídaných změnách situace může být pluk druhého sledu (VŠZ) zasazen na směr, s nímž se předtím nepočítalo. V tom případě bude velitel a štáb pluku organizovat boj ve velmi omezeném čase, někdy i v časové tísní.

Pro přijetí rozhodnutí využije velitel pluku hlavně údajů o nepříteři, které získá od útvarů prvního sledu a dostane ze štábu divize. Je tomu tak z toho důvodu, že pluk druhého sledu organizuje svými silami a prostředky průzkum teprve poté, jakmile dostane bojový úkol. Ihned po ujasnění úkolu předá podřízeným předběžná bojová nařízení k přípravě pro přesun. Jestliže se druhý sled přesunuje, pak mu upřesníme směr dalšího přesunu. Velitel se rozhoduje na mapě. Bojové úkoly podřízeným předáváme technickými spojovacími prostředky nebo styčnými důstojníky. Po přijetí rozhodnutí se velitel pluku druhého sledu (VŠZ) přemístí na pozorovatelnu v blízkosti čáry zasazení, odkud řídí přesun a rozvinování jednotek a v případě nutnosti jim upřesňuje úkoly.

Na čáru zasazení se pluk druhého sledu přesunuje v praporečích prouděch a vysílá si čelní zajištění. Mohou to být čelní pochodové zástupy v síle tankové čety až roty. Ženíjní úpravy na jedné (divizní) ose přesunu připravuje ve prospěch druhého sledu zpravidla divizní odřad zabezpečení pohybu. Při dokončování přesunu na čáru zasazení a při rozvinování druhého sledu do bojové (předbojové) sestavy je třeba nepříteři znemožnit, aby jakýmkoli způsobem zabránil včasnému a plynulému zasazení. Proti vzdušnému napadení

nepřítele, zvláště jeho bitevním vrtulníkům, zařazuje se organická protiletadlová baterie do proudu k obraně velitelského stanoviště a určují se úkoly všem ostatním prostředkům boje s vrtulníky nepřítele. Úkoly protivzdušné obrany přesunu a zasazení druhého sledu může plnit také organický nebo divizi přidělený útvar protiletadlového dělostřelectva a v některých případech také letectvo. Raketový útvar divize může vést jaderné údery na prostředky jaderného napadení nepřítele a na jeho uzly odporu před čarou zasazení, případně na jiné důležité cíle. Divizní dělostřelecká skupina a dělostřelectvo pluků prvního sledu v této fázi umlčují především nepřátelské dělostřelectvo a prostředky jaderného napadení. Plukům prvního sledu upřesní velitel divize včas úkoly ke zničení nepřátelských odporů po stranách čáry zasazení druhého sledu a k ovládnutí takových čar, odkud mohou palbou i úderem zabezpečit rozvinování a zasazení druhého sledu. Hrozí-li nebezpečí protizteče, která by mohla ohrozit plynulé a včasné zasazení druhého sledu, vysunují se na ohrožený směr protitankové zálohy a pohyblivé odřady zatarasovací, včetně divizních.

Před zasazením pluku druhého sledu (VŠZ) organizujeme krátký palebný přepad nepřátelského dělostřelectva, opěrných bodů a míst velení. Ke zničení zakopaných tanků, bojových vozidel, PTRS a dalších protitankových prostředků nepřítele se používá v široké míře přímé střelby vlastních tanků, PTRS a děl. Palebný přepad se zahajuje zpravidla při přiblížení se tanků a motostřeleckých jednotek k čáře dosahu nepřátelských protitankových prostředků (tj. na vzdálenost 3—4 km), a ukončuje se při vyjití jednotek na vzdálenost 300—400 m od výbuchu vlastních granátů. Doba trvání palebného přepadu je v takovém případě 10—15 minut.

S přiblížením se k čáře zasazení rozvinují se jednotky do bojové sestavy. Využívají účinků palby vlastního dělostřelectva, z chodu přecházejí ke zteči, dokončují zničení protistojícího nepřítele a rozvinují útok do hloubky ke splnění stanovených úkolů. Po zasazení druhého sledu (VŠZ) vyčlení velitel divize do své zálohy jeden z pluků, který útočil na druhém (druhořadém) směru.

K zabezpečení bojové činnosti zasazených druhých sledů (záloh) použije velitel divize všech hlavních prostředků ničení. Jadernými údery, údery podpůrného letectva, vrtulníky a palbami dělostřelectva bude ničit a umlčovat rozhodující cíle a objekty nepřítele. Tím bude vytvářet optimální podmínky pro rozvíjení útoku ve vysokém tempu. Zasazený druhý sled (záloha) divize nebo pluku může plnit úkoly i jako předsunutý odřad, může přejít do pronásledování apod. Jestliže by nepřítel oslabil jadernými údery bojeschopnost některých útvarů divize, pak bojeschopný pluk druhého sledu umožní pokračovat v útoku, zatímco napadené útvary budou nuceny obnovovat svoji bojeschopnost. Proto utajené rozmístění druhého sledu, rychlost jeho přesunu na čáru zasazení, silná PVO a všestranné zabezpečení umožní jeho maximální bojeschopnost a plnit předpokládané úkoly.